

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.5.19>**Антон Бойко,***здобувач кафедри адміністративного та митного права
Університету митної справи та фінансів*

ЯКІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЯК НАУКОВА ТА ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ

На підставі узагальненого аналізу доктринальних джерел автором здійснено спробу визначити зміст категорії «якість адміністративно-процесуального законодавства». Наголошено, що теорія якості адміністративно-процесуального законодавства є складовою частиною більш загальної теорії – теорії якості закону. Зауважено, що вказана наукова теорія (як і будь-яка інша) містить у своїй структурі такий обов'язковий елемент, як понятійно-категоріальна основа теорії, у зв'язку з чим необхідно сформулювати базову для цієї теорії дефініцію – якість адміністративно-процесуального законодавства.

Зокрема, автором обґрунтовано, що якість адміністративно-процесуального законодавства – це цілісна сукупність його специфічних властивостей, яка виявляє природу адміністративно-процесуального законодавства як джерела права, закономірності розвитку і функціонування як регулятора суспільних відносин та є обов'язковою умовою його ефективності та стабільності.

Ключові слова: адміністративний процес, властивість, законодавство, категорія, якість.

Теорія якості адміністративно-процесуального законодавства є складовою частиною більш загальної теорії – теорії якості закону, що, як зауважується на сторінках юридичної літератури, переживає в рамках сучасної пізнавальної ситуації в юридичній науці етап становлення й обґрунтування її наукової та практичної необхідності і в ідеалізованому вигляді може бути представлена компонентом загальної теорії права, що вивчає окремі сторони (елементи і їх групи) предмета загальної теорії права. Вона покликана стати науковою основою для розробки відповідних рекомендацій насамперед для законодавця [1, с. 33-34]. Вказана наукова теорія (як і будь-яка інша) містить у своїй структурі такий обов'язковий елемент, як понятійно-категоріальна основа теорії, у зв'язку з чим необхідно сформулювати базову для цієї теорії дефініцію – якість адміністративно-процесуального законодавства.

У глумачних словниках української мови вказується, що слово «якість» означає: 1) внутрішню визначеність предмета, яка становить специфіку, що відрізняє його від усіх інших; 2) ступінь вартості, цінності, придатності чого-небудь для його використання за призначенням; 3) ту чи іншу характерну ознаку, властивість, рису кого-, чого-небудь; 4) сукупність характеристик продукції або послуг щодо її здатності задовольнити встановлені та передбачені норми [2, с. 1655].

У філософії, де ця категорія є предметом досить ґрунтовних та фундаментальних

досліджень, якість схильні розглядати як стійке співвідношення складових елементів об'єкта, яке характеризує його специфіку і виявляється в сукупності його властивостей. Категорія якості об'єкта висловлює цілісну характеристику функціональної єдності істотних властивостей об'єкта, його внутрішньої і зовнішньої визначеності, відносної стійкості, його відмінності від інших об'єктів або схожості із ними [3, с. 252-253.]. Саме в цьому сенсі якість співвідноситься з кількістю. Як філософська категорія якість нейтральна в ціннісному відношенні, тобто не несе ціннісного навантаження. У прикладних же наукових дослідженнях інтерпретація якості має оцінний характер – належна чи неналежна, висока або низька якість, відповідна або невідповідна певним критеріям (стандартам). Як образно відзначив В.І. Паніотто, дуже часто якість у прикладних науках розуміється як «хорошість» деякого об'єкта [4, с. 8]. Разом із тим філософська і прикладна інтерпретації якості хоча і відрізняються, але не суперечать одна одній. Прикладна інтерпретація якості базується на філософському розумінні якості. Використання прикладними науками оціночно забарвленого розуміння якості не випадкове, оскільки одним із найважливіших завдань цих наук є вироблення науково обґрунтованих методологічних і методичних основ оцінки якості тих чи інших об'єктів [1, с. 19-20].

Саме тому в дослідницьких цілях, як свого часу влучно вказував А.П. Кузьмін, мож-

лива багатоваріантність значень поняття якості, які не завжди зводяться до поняття властивості. Іншими словами, в одній і тій же якості можуть бути якісно визначені стани, якісно визначені стадії та етапи розвитку і т. д. Однак усі ці якісні характеристики діють у межах зберігання корінної якості цілісного об'єкта (явища), в межах дії його основного структурного закону [5, с. 33]. Проте, як слушно зазначає С.А. Воробйова, деякі філософи та вчені ототожнювали якість лише із сукупністю властивостей [6, с. 39], що є не зовсім точним та правильним.

Говорячи про якість як категорію, що відображає певну властивість нормативного правового матеріалу (норми права, закону, законодавства в цілому тощо), відзначаємо, що в колі правників якогось усталеного погляду із цього приводу немає, що й не дивно, враховуючи сутнісну складність та неоднозначність категорії «якість» як у загальноживаному, так і в суто правовому значенні.

Так, наприклад, І.М. Овчаренко пов'язує якість закону із його досконалістю. Вчений пише, що визначення закону як досконалої форми права вимагає врахування етимології слова «досконалість»: закон тільки тоді може бути досконалим, коли він володіє вищим ступенем якості. Тобто досконалість закону як форми права слід шукати в його якості, яка дає можливість кваліфікувати його як оптимальний варіант правового регулювання, коли можна ним скористатися як актом прямої дії, що не потребує додаткових конкретних підзаконних актів. Якість закону, як вказує вчений, – це внутрішньо притаманна його змісту і формі сукупність соціальних і юридичних властивостей, що відображають правовий характер (сутність) закону. При цьому І.М. Овчаренко вважає за необхідне підкреслити, що якість закону перевіряється його ефективністю, під якою він, в свою чергу, розуміє перш за все міру цілеспрямованого впливу на суспільні відносини [7, с. 102].

Загалом погоджуючись з останньою тезою вченого, лише уточнимо, що, на наше переконання, більш коректно говорити про співвідношення якості й ефективності як про дві властивості законодавства, які дуже тісно між собою пов'язані, оскільки якість законодавства є обов'язковою умовою його ефективності. На підтвердження нашої думки дозволимо собі посперечатися на праці вітчизняних і зарубіжних вчених, які, вивчивши проблематику ефективності права, правових норм, законодавства, прийшли до думки, що якість закону (законодавства) є обов'язковою спеціально-юридичною умовою ефективності правової норми [8; 1; 9; 10; 11].

В аспекті ефективності якості закону вивчають й інші вчені. Так, на думку С.В. Поленіної, закон вважається якісним, якщо він відповідає суспільним потребам і реально регулює суспільні відносини відповідно до поставлених під час його видання цілей і завдань [12, с. 12]. При цьому С.В. Поленіною виділяються три аспекти якості закону: соціальний, політичний і юридичний [13].

Деякою мірою поділяє думку С.В. Поленіної й В.В. Ігнатенко, який також вказує, що якість закону є цілісною стійкою сукупністю правових властивостей, а також властивостей соціально-економічної та соціально-політичної обумовленості закону, яка є однією з передумов ефективної дії закону відповідно до поставлених під час його видання цілей. Таким чином, на думку вченого, якість закону, як категорія більш загального плану, охоплює поняття правової, соціально-економічної і соціально-політичної властивостей. Що стосується, власне, правової якості закону, то, як підкреслює В.В. Ігнатенко, це вид якості закону, який ґрунтується на якісному аналізі саме правових властивостей закону і являє собою стійку сукупність властивостей правової легальності, а також інструментально-правових і техніко-юридичних властивостей закону, що у своїй цілісності є однією з передумов ефективної дії закону відповідно до поставлених під час його видання цілей [1, с. 42]. Інакше кажучи, вчений вважає, що більш коректно в площині аналізу ефективності закону говорити саме про правову якість законів, оскільки ця наукова категорія покликана сфокусувати дослідницьку увагу в основному на правових характеристиках якості закону, не применшуючи при цьому неправові характеристики [1, с. 27, 28].

На думку вченого-адміністративіста, основними рисами правової якості законів є: 1) правова якість закону – це різновид якості закону як категорії більш загального плану; 2) в основі розуміння правової якості закону лежить інтегрований підхід до розуміння якості, який зобов'язує враховувати цілісну і стійку сукупність правових властивостей закону; 3) правова якість закону в ціннісному відношенні не є нейтральною, має оціночний характер і втілює в собі риси аксіологічної категорії; 4) правові властивості закону можуть групуватися у види, що, своєю чергою, є методологічною передумовою для виділення відносно самостійних видів правової якості закону; 5) правова якість закону є однією з умов ефективності і стабільності його дії; 6) загальнотеоретичне визначення правової якості закону виступає методологічною основою для вироблення у відповід-

них дослідницьких цілях операційних визначень видів правової якості закону і розробки основних параметрів їх оцінки [1, с. 33].

Загалом схожу точку зору висловлюють й С.А. Воробйова та В.Ф. Прозоров, який при цьому якість законодавства ставить у пряму залежність від потенційної здатності правового регулювання досягти бажаних змін у соціальній сфері [14, с. 76-94]. У свою чергу С.А. Воробйова на підставі аналізу різних поглядів із зазначеного питання дійшла висновку, що, по-перше, якість закону – це насамперед сукупність його властивостей, що відрізняє його від інших явищ, по-друге, що виявляє його природу, закономірності розвитку і функціонування. Разом із тим, як зазначає вчена, якість закону можна розглядати як оціночну категорію (за аналогією з якістю продукції, оскільки закон – теж результат людської діяльності). У цьому сенсі якість закону виступає як змінна його властивість [15, с. 59]. Враховуючи викладене, С.А. Воробйова вважає, що якість закону – це оцінка його створення відповідно до потреб суспільства, держави й особистості на основі вміння бачити, прогнозувати ситуацію і знати шляхи її вирішення, включаючи комплекс умов, забезпечених матеріальними ресурсами і морально-етичними засадами, за допомогою точного і неухильного втілення усіма суб'єктами правових приписів у повсякденній життєдіяльності [15, с. 74-75].

Поняття «якість закону», на думку В.І. Червонюка, включає в себе певний набір властивостей, завдяки яким він здатний задовольняти як суспільні, так і індивідуальні потреби відповідно до призначення і сутності права. При цьому для визначення закону як «якісного» важливі, з одного боку, сутісно-правові, з іншого – спеціально-юридичні властивості [16, с. 490].

Схожу думку висловлює В.І. Гойман, який стверджує, що якість закону представлена двома взаємопов'язаними аспектами: соціальним, що характеризує фактичний зміст закону, і спеціально-юридичним, що відображає якість його юридичної форми або адекватність форми фактичному змісту закону [17, с. 132]. У зв'язку з вказаним вчений переконаний, що якість закону – це інтегративна властивість, яка відображає внутрішньо притаманну змісту та формі закону сукупність соціальних і юридичних характеристик, що визначають його правову природу, тобто соціальну адекватність державних установлень, досконалість їх юридичної форми і внаслідок цього – здатність за відповідних умов і відносин адресатів (громадян і організацій) забезпечити правомірний характер їхньої діяльності, сприяти

конструктивному досягненню фактичних результатів, що випливають із цілей закону. Інакше кажучи, якість закону визначає ступінь його придатності забезпечувати поширення конструктивної соціальної активності й обмежувати деструктивні форми її прояву [17, с. 131]. Проте відзначимо, що, на нашу думку, В.І. Гойман не зовсім точно відображає зміст цієї категорії, оскільки він фактично намагається її розкрити через інші властивості або характеристики закону, зокрема такі, як адекватність, досконалість та ефективність. Так, про адекватність закону вчений говорить у контексті відповідності положень закону потребам суспільства, про досконалість – в аспекті юридичної форми закону, а про ефективність – під час визначення наслідків застосування закону. Якщо з останнім твердженням ми в цілому погоджуємось, оскільки, як вже зазначалося вище, підтримуємо тезу про те, що якість є умовою ефективності законодавства, то щодо інших «точок перетину» вказаних категорій наші думки із шановним вченим не збігаються.

По-перше, адекватність є окремою, не пов'язаною з якістю властивістю законодавства (правової норми, законодавчого положення, права в цілому). Це також підтверджуються і тим, що в межах юридичної науки досліджуються та вживаються такі поняття, як: адекватність покарань [18], адекватність адміністративних стягнень [19; 20], адекватність мови закону [21], адекватність права умовам його реалізації [22] тощо.

По-друге, на нашу думку, категорія «досконалість» взагалі не має чітких та конкретних рамок оцінювання, що не дозволяє її розглядати як властивість якості чи як певну умову ефективності законодавства, яка може бути певним об'єктивним уособленням його позитивної оцінки, оскільки прикметник «досконалий», як зазначається в тлумачних словниках, означає «такий, що має потрібний ступінь довершеності»; «той, який визначається повнотою позитивних якостей; довершений; повний, абсолютний» [2, с. 319]. У свою чергу слово «довершений» використовується для характеристики «...людини, предмета, що наділені тільки позитивними якостями, не мають жодної вади» [2, с. 309]. Таким чином, видається, що розкривати категорію «якість закону» через поняття «досконалість» є не зовсім коректним та методологічно виправданим.

На думку ж Е.М. Савельєвої, якість закону являє собою сукупність якості його змісту, якості його прийняття і якості введення норм у дію. При цьому відповідність законодавчого рішення загальним правилам управління – здійсненність, цілеспрямованість,

доцільність – автор виділяє як показник якості змісту рішення закону [23, с. 18].

Дещо суперечливу думку з цього приводу висловлює М. Власенко, який стверджує, що якість закону становлять властивості, що характеризують графічне зображення тексту закону на паперових носіях. Зокрема, вчений пише, що тісне переплетення в юридичній графіці, в тому числі і в нормативній, мовного і логічного дозволяє говорити про неї як про досить самостійне явище і розглядати як окрему умову забезпечення системних якостей права. Свою позицію він обґрунтовує тим, що «нормативна графіка, набір її засобів залежить від змісту юридичних норм, їх юридичного авторитету (сили). Певний колорит і в той же час організуючі начала несуть художні елементи оформлення текстів документів» [24, с. 70].

Однак, як правильно стверджує О.В. Сирих, немає достатніх підстав для визнання властивостей, які характеризують нормативну графіку, графічне оформлення тексту, невід'ємною частиною якості закону, хоча зв'язок між графічним зображенням тексту нормативного правового акта і структурою закону, доступністю його нормативних приписів для сприйняття правозастосувачами та іншими зацікавленими особами є безперечним і очевидним [25, с. 53].

Натомість С.О. Жинкін, який висловлюється з приводу необхідності збалансованого та комплексного погляду на категорію «якість закону», вважає, що загалом можна окреслити два основних підходи до дослідження відповідної проблематики. Зокрема, під час вивчення якості закону в його співвідношенні з економічними, політичними та іншими явищами йдеться про якість змісту норм права і їхню соціальну зумовленість, а інший підхід спеціалізується на вивченні якості форми закону, властивих йому ознак як джерела права та форм викладу норм права в тексті закону. Оскільки форма і зміст перебувають у тісному взаємозв'язку, як зазначає вчений, то і якість закону може бути розкрито повно і всебічно лише як якість його форми і змісту. У зв'язку із цим С.О. Жинкін формулює відповідну категорію, спираючись на філософське уявлення про якість. Так, на думку вченого, в найзагальнішому вигляді поняття «якість закону» можна визначити як сукупність властивостей, необхідно властивих закону, що характеризують його як регулятор суспільних відносин [9, с. 26]. Також погоджується із вказаною тезою й С.І. Пунченко, який буквально цитує думки з цього приводу С.О. Жинкіна [26, с. 81-83].

На протипагу вказаним думкам (насамперед В.В. Ігнатенка), О.В. Сирих висловлює

думку про те, що вищенаведене уявлення про якість закону має суттєві вади, хоча й визнає, що визначення якості закону через його здатність містити ефективно діючі норми права є в цілому обґрунтованою ідеєю. Проте вчена наполягає, що, по-перше, не усякий закон, навіть той, що містить норми права, дія яких може виявитися ефективною, володіє якістю, а сама по собі досконалість змісту закону не наділяє закон якістю. Перш за все, закон повинен мати властивості, що характеризують його як джерело права. Такі властивості є суттєвими, і їх відсутність у закону унеможливує дію закріплених ним норм права незалежно від їхньої здатності бути ефективними регуляторами суспільних відносин. Тому ознаки, що характеризують закон як джерело права, є первинними стосовно властивостей закону, що характеризують його зміст.

По-друге, як зазначає О.В. Сирих, у запропонованих визначеннях якості закону розуміється тільки як належна якість. Проте, на жаль, чинні норми права, що закріплені в законах, не володіють таким високим рівнем ефективності.

По-третє, на думку вченої, у визначенні поняття «якість закону» має місце метафора, а саме: ефективність дії приписується закону. Однак ефективність є властивістю дії норм права як регуляторів суспільних відносин. Закон у строгому сенсі цього слова є письмовим документом, джерелом норм права і має іншу сукупність притаманних йому властивостей, ознак, що характеризують його як джерело норм права. Виявлення сукупності таких ознак є, на наш погляд, необхідним етапом дослідження якості закону [25, с. 38-40].

Виходячи із вищезазначеного, О.В. Сирих вважає, що визначення цього поняття через таку диференціюючу ознаку норми права, як здатність «вираженого в законі правового регулювання досягати бажаних змін у соціальній сфері», або здатність «забезпечувати регулювання суспільних відносин відповідно до поставлених при виданні закону цілей», або здатність виступати «однією з передумов ефективної дії закону відповідно до поставлених при його виданні цілей» характеризує лише один з аспектів якості закону – здатність закріплених ним норм права бути регуляторами суспільних відносин. Отже, таке визначення, запропоноване деякими вченими, не повною мірою відображає зміст поняття «якість закону», яке насправді є більш складним [25, с. 51-52].

Як висновок, вчена резюмує, що якість закону являє собою сукупність властивостей, характерних для закону як джерела норм права, і властивостей, що відображають все розмаїття зв'язків цих норм права з іншими

компонентами системи права, іншими правовими і соціальними явищами. Викладене розуміння якості закону опосередковує всі необхідні ознаки даного поняття, в тому числі: 1) зумовленість змістового аспекту якості закону його належною формою як джерела права; 2) складність і різноманітність властивостей, які характеризують якість закону, і неприпустимість їх зведення тільки до форми або до якогось одного аспекту змісту закону; 3) чітке розрізнення властивостей закону як джерела права та властивостей, що характеризують зв'язок закріплених ним норм права з правовими і соціальними явищами.

Однак під час законотворчості та експертизи законопроектів найбільше значення має оцінка закону як регулятора суспільних відносин, для здійснення якої загальне поняття «якість закону» виявиться недостатнім. У зв'язку з цим О.В. Сиріх пропонує досить раціональну ідею, суть якої полягає у введенні такого поняття, як «закон належної якості», яке відображало б здатність закону здійснювати основну його функцію – регулювання суспільних відносин. У загальному вигляді закон належної якості, на переконання вченої, це закон, що володіє всією сукупністю властивостей, характерних для нього як джерела права, а також властивостей, які характеризують закон як носій норм права, здатних здійснювати ефективно регулювання суспільних відносин [25, с. 55-56].

Загалом схожу думку висловлює й Л.М. Легін, яка стверджує, що якість закону – властивість закону, яка виражається сукупністю загальних ознак, що характеризують його як ефективний регулятор суспільних відносин. Таким чином, як підкреслює вчена, властивості (ознаки), які формують якість закону, необхідно поділяти на: властивості, що характеризують закон як форму та джерело права; властивості, що характеризують правову норму як зміст закону [27, с. 199]. На думку Л.М. Легін, якість закону – інтегративна властивість закону, яка об'єднує його внутрішній і зовнішній зміст та виражається характеристиками закону, такими як форми та джерела права. При цьому поняття «якість закону» не можна зводити тільки до його юридичних характеристик, тому що права якість – це не тільки складова частина якості закону, але й похідна від його загальносоціальних характеристик (властивостей) [16, с. 490; 27, с. 200].

Акцентує увагу на необхідності уникнення звуженого розуміння якості законодавства й С.О. Белоусов, який досліджує теоретико-прикладні проблеми законодавчого дисбалансу. Вчений у цьому контексті стверджує, що будь-який закон, крім аналі-

зу його з погляду соціальної зумовленості і відповідності правилам юридичної техніки, необхідно розглядати в сукупності з іншими нормативними правовими актами, з позиції його узгодженості з уже чинними офіційними положеннями і можливості «пов'язання» з наступними документами. На його думку, «якісного» закону, що не збалансований із системою ухвалених і функціонуючих у суспільстві нормативних правових актів, бути не може. І тому прояви законодавчого дисбалансу далеко не у всіх випадках «лежать на поверхні», найчастіше в латентному вигляді пронизуючи всю правову систему, руйнуючи її цілісність. Як підкреслює С.О. Белоусов, з інструментальної точки зору основною причиною цього виступає відсутність правореалізаційних механізмів [28, с. 354].

На підставі аналізу вищевикладених думок відзначимо, що з погляду комплексності та системності більш виправданим є підхід, запропонований О.В. Сиріх, оскільки він більш точно відображає зміст категорії «якість» у тому числі й у правовому сенсі. Поряд із цим відзначимо, що основним (але не єдиним) критерієм якості закону є наявність у нього таких властивостей, що дають йому змогу ефективно регулювати суспільні відносини. Виходячи із цього, відзначимо, що, на нашу думку, теза шановної вченої про те, що ефективність є властивістю лише дії норм права, є не зовсім коректною, оскільки закон є не що інше як сукупність правових норм, виражених і закріплених у положеннях закону і підпорядкованих єдиній меті – вплинути на об'єкт правового регулювання. Отже, як правильно відзначає Є.О. Порошенко, підлягати оцінці з точки зору ефективності повинна саме сукупність таких норм, оскільки практично неможливо простежити результативність дії окремої норми в конкретному нормативному правовому акті [28, с. 27]. Ця думка дослідника ще більш актуалізується, якщо мова заходить про якість не окремо взятого закону, а системи законодавства загалом або його якоїсь галузевої частини, адже не дарма В.В. Ігнатенко говорить про те, що повноцінний аналіз якості закону повинен обов'язково включати вивчення його якості на трьох основних рівнях: а) правового припису; б) цілісного закону; в) системи законодавства [1, с. 26-27].

При цьому зазначимо, що якість закону і законодавства – речі, безумовно, різні, що цілком природно й очевидно. Саме тому логічно, що в такому разі відмінність цих двох категорій («якість закону» і «якість законодавства») полягає в обсязі змісту та показників властивостей якості обох явищ, яких у законодавстві незрівнянно більше, ніж у закону, з огля-

ду на складність структури першого. Разом із цим зміст самої категорії «якість» (стосовно обох правових явищ) ґрунтується на вихідних і базових ознаках, що є спільними для визначення якості і закону, і законодавства, про що більш детально буде вказано у наступному підпункті дослідження.

Висновки

Виходячи з цього, підкреслимо, що в нашому розумінні якість адміністративно-процесуального законодавства – це цілісна сукупність його специфічних властивостей, яка виявляє природу адміністративно-процесуального законодавства як джерела права, закономірності розвитку і функціонування як регулятора суспільних відносин та є обов'язковою умовою його ефективності та стабільності.

Список використаних джерел:

1. Игнатенко В.В. Правовое качество законов об административных правонарушениях : дисс. ... доктора юрид. наук: 12.00.02. Екатеринбург, 1999. 344 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голова ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. 1440 с.
3. Философский энциклопедический словарь. Москва : Советская энциклопедия, 1983. 840 с.
4. Паниоти В. И. Качество социологической информации (методы оценки и процедуры обеспечения). Киев: «Наукова думка», 1986. 208 с.
5. Кузьмин В. П. Категория меры в марксистской диалектике: монография. Москва : «Наука», 1966. 220 с.
6. Уемов А. И. Вещь, свойство и отношение. Москва : Издательство Академии Наук СССР, 1963. 184 с.
7. Овчаренко О.И. Законы в системе джерел (форм) права і їх класифікація : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харків, 2004. 231 с.
8. Кондратьев А. Ю. Правовая якість адміністративного законодавства: властивості та поняття. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»*. 2018. Випуск 36. Том 1. С. 68-76.
9. Жинкин С.А. Психологические проблемы эффективности права : монография. СПб.: Юридический центр-Пресс, 2009. 376 с.
10. Пунченко С.И. Социальная эффективность права в современной России (теоретический аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Краснодар, 2012. 28 с.
11. Рогачева О. С. Эффективность норм административно-деликтного права : монография. Воронеж: Издательство Воронежского государственного университета, 2011. 356 с.
12. Поленина С. В. Качество закона и совершенствование правотворчества. *Советское государство и право*. 1987. № 7. С. 12-19.
13. Поленина С. В. Качество закона и эффективность законодательства / под ред.: Я.А. Куник. Москва: Издательство ИГиП РАН, 1993. 56 с.
14. Прозоров В.Ф. Качество и эффективность хозяйственного законодательства в условиях рынка. Москва : «Юридическая литература», 1991. 157 с.
15. Воробьева С.А. Качество закона и его роль в обеспечении прав человека (теоретико-правовой аспект) : дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Омск, 2016. 225 с.
16. Червонюк В.И. Качество закона: современная концепция и проблемы демократизации. *Юридическая техника. Ежегодник*. 2012. № 8 «Демократизация правотворчества: доктрина, практика, техника». С. 488-503.
17. Гойман В. И. Действие права (методологический анализ). Москва : Академия МВД РФ, 1992. 180 с.
18. Махінчук В. М. Адекватність кримінального покарання як філософсько-правова проблема : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.12. Київ, 2002. 222 с.
19. Сквірський І. О. Виправні роботи як вид адміністративного стягнення за законодавством України: теорія, досвід та практика застосування : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2007. 178 с.
20. Куразов Ю. Х. Попередження як вид адміністративного стягнення: теорія, досвід та практика застосування : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2013. 211 с.
21. Тарасевич И. Б. Адекватность языка закона : дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Москва, 2017. 192 с.
22. Томин В.Т., Поляков М.П., Попов А.П. Очерки теории эффективного уголовного процесса : монография. Москва-Берлин: «Директ-Медиа», 2015. 164 с.
23. Савельева Е. М. Проблемы и методы организации и экспертного обеспечения законодательной деятельности Государственной Думы : дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Москва, 1999. 137 с.
24. Власенко Н.А. Проблемы точности выражения формы права. Лингво-логический анализ : дисс. ... доктора юридических наук в форме науч. докл.: 12.00.01. Екатеринбург, 1997. 71 с.
25. Сырых Е. В. Общие критерии качества закона : дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Москва, 2001. 221 с.
26. Пунченко С.И. Социальная эффективность права в современной России (теоретический аспект) : дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.14. Краснодар, 2016. 169 с.
27. Легін Л. М. Поняття та критерії якості закони: проблеми визначення. *Проблеми законності: збірник наукових праць*. 2016. Випуск 132. С. 196-204.
28. Белоусов С. А. Законодательный дисбаланс (доктрина, теория, практика) : дисс. ... доктора юрид. наук: 12.00.01. Саратов, 2015. 505 с.
29. Порошин Е. А. Исполнимость нормативных правовых актов : дисс. ... докт. юрид. наук: 12.00.01. Н. Новгород, 2006. 185 с.

На основании обобщенного анализа доктринальных источников автором предпринята попытка определить содержание категории «качество административно-процессуального законодательства». Отмечено, что теория качества административно-процессуального законодательства является составной частью более общей теории – теории качества закона. Замечено, что указанная научная теория (как и любая другая) включает в свою структуру такой обязательный элемент, как понятийно-категориальная основа теории, в связи с чем необходимо сформулировать базовую для этой теории дефиницию – качество административно-процессуального законодательства.

В частности, автором обосновано, что качество административно-процессуального законодательства – это целостная совокупность его специфических свойств, которая проявляет природу административно-процессуального законодательства как источника права, закономерности развития и функционирования как регулятора общественных отношений и является обязательным условием его эффективности и стабильности.

Ключевые слова: административный процесс, свойство, законодательство, категория, качество.

On the basis of a generalized analysis of doctrinal sources, the author has attempted to determine the content of the category “quality of administrative procedure legislation”. It is noted that the theory of the quality of administrative procedure legislation is an integral part of a more general theory - the theory of the law. It has been noted that this scientific theory (like any other) includes in its structure such an obligatory element as the conceptual and categorical basis of the theory, and therefore it is necessary to formulate a basic definition for this theory – the quality of administrative procedure legislation.

In particular, the author substantiates that the quality of administrative and procedural legislation is an integral set of its specific properties, which manifests the nature of administrative and procedural legislation as a source of law, patterns of development and functioning as a regulator of social relations and is a prerequisite for its effectiveness and stability.

Key words: administrative process, property, legislation, category, quality.